

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних занять
з дисципліни

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

*(для студентів усіх форм навчання
напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»)*

Методичні вказівки до виконання практичних занять з дисципліни «Економічний аналіз підприємств міського господарства» (для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Т. М. Колесник. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 25 с.

Укладач: Т. М. Колесник

Рецензент: д.е.н., проф. М. М. Новікова

Рекомендовано кафедрою менеджменту і адміністрування, протокол № 1 від 31.08.2015 р.

ЗМІСТ

	стор.
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ПЕРЕЛІК ТЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ЗАДАЧІ З ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	7
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Економічний аналіз підприємств міського господарства – соціально-економічна наука, що накопичила великий досвід у вивченні суспільних явищ. Аналіз є найважливішим знаряддям планування і керування, надійним засобом контролю, незамінним джерелом інформації, Все більшого значення набувають статистичні методи, що дозволяють кількісно оцінити різні господарські явища, розкрити наявні резерви, поставити їх на службу держави.

Майбутній менеджер – економіст повинен добре знати Економічний аналіз підприємств міського господарства оскільки його робота буде постійно пов'язана з одержанням, обробкою та аналізом статистичних даних, з використанням їх у керуванні й плануванні. Разом з тим підвищення самостійності підприємств і організацій, наявність зростаючих потоків інформації, старіння отриманих знань – все це вимагає придбання навичок у творчій роботі майбутнього фахівця.

При вивченні курсу «Економічний аналіз підприємств міського господарства» передбачені наступні види самостійної роботи:

1. Вивчення законів і програм України з питань Економічного аналізу підприємств міського господарства
2. Вивчення підручників із Економічного аналізу підприємств міського господарства, що рекомендовано Міністерством освіти і науки України;
3. Самостійне вирішення проблемних ситуацій та індивідуальна підготовка за даним курсом.

Для виконання практичної роботи необхідно використати ці методичні вказівки та відповідні розділи підручників і навчальних посібників.

До виконаної роботи варто додати список використаної літератури, в якому вказують прізвища й ініціали авторів видань, їхню повну назву, найменування видавництва, рік видання.

Практична робота з дисципліни «Економічний аналіз підприємств міського господарства» містить виконання шести задач, номери яких для кожного студента визначають відповідно до останньої цифри номера залікової книжки студента (табл. 1).

Наприклад, якщо номер залікової книжки 3150, то остання цифра 0 і за таблицею 1 студенту необхідно виконати завдання 10, 20, 30, 40, 50, 60.

Таблиця 1 – Перелік завдань для виконання практичної роботи

Остання цифра номера залікової книжки студента	Номери завдань, що підлягають розв'язанню					
1	1	11	21	31	41	51
2	2	12	22	32	42	52
3	3	13	23	33	43	53
4	4	14	24	34	44	54
5	5	15	25	35	45	55
6	6	16	26	36	46	56
7	7	17	27	37	47	57
8	8	18	28	38	48	58
9	9	19	29	39	49	59
0	10	20	30	40	50	60

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основні фонди та їх відтворення

Поняття, склад й структура основних фондів (капіталу). Знос та амортизація основних фондів (капіталу).

Використання основних фондів комунальних підприємств.

Тема 2. Оборотні засоби

Сутність оборотних засобів, особливості їх складу та структура в комунальному господарстві. Визначення потреби в оборотних засобах.

Оборотність оборотних коштів та шляхи її прискорення.

Тема 3. Трудові ресурси

Поняття та класифікація кадрів підприємства. Продуктивність праці. Управління кадрами. Мотивація праці.

Тема 4. Виробнича програма і виробнича потужність комунальних підприємств

Виробнича програма і показники її вимірювання. Загальна методика розробки виробничої програми. Виробнича потужність підприємства.

Тема 5. Витрати на виробництво і собівартість продукції (послуг) підприємств міського господарства

Склад і структура витрат на виробництво та обіг, що включаються в собівартість продукції (робіт, послуг).

Класифікація витрат на виробництво та реалізацію продукції (робіт, послуг).

Планування та калькуляція собівартості продукції (робіт, послуг) комунальних підприємств.

Тема 6. Фінансово-економічні результати та інтегральна ефективність діяльності підприємства

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Їх формування та використання.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Економічна та соціальна ефективність виробництва.

3.ЗАДАЧІ З ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Задача 1

Обсяг виробництва продукції в базисному періоді склав 1300 тис. грн. Треба визначити вплив на зміну даного показника в звітному періоді стосовно базисного таких факторів, індекси яких рівні: індекс чисельності працівників комунального підприємства – 0,99; індекс фондоозброєності праці – 1,01; індекс питомої ваги активної частини основних фондів – 1,03; індекс фондівіддачі активної частини основних фондів – 1,025.

Задача 2

Фондоозброєність праці одного працівника у звітному році стосовно базисного зросла на 2%, фондівіддача основних фондів за цей же період підвищилася на 3%. Треба визначити вплив цих двох факторів на загальний приріст продуктивності праці одного працівника якщо відомо, що у базисному році абсолютна величина даного показника на ремонтно–будівельному підприємстві склала 7,5 тис. грн

Задача 3

Визначити і порівняти фондоозброєність та механоозброєність праці та підприємствах на підставі вихідних показників, наведених у таблиці 20.

1. Розрахувати рівень фондо- і механоозброєності праці та його динаміку за порівнювані роки по кожному підприємству.

2. Порівняти розраховані показники і зробити загальний висновок щодо рівня фондо- та механоозброєності праці на зазначених підприємствах.

Таблиця 1 – Основні фонди підприємств

Показники	Державний завод «Шляховик»		Акціонерне товариство «Промінь»		Акціонерне товариство «Цегла»	
	Базовий рік	Розрахунковий рік	Базовий рік	Розрахунковий рік	Базовий рік	Розрахунковий рік
Балансова вартість виробничих основних фондів, тис. грн	13695	68491	167700	179100	15875	15602
У тому числі: вартість машин та устаткування, тис. грн	6294	29146	77142	82386	6670	6864
Загальна чисельність персоналу, чол.	3574	3070	1680	1700	397	374
У тому числі: робітників, чол.	2860	2488	1346	1360	332	316

Задача 4

Обсяг виробництва продукції (послуг) на комунальному підприємстві в базисному періоді склав 900 тис. грн, фондівіддача основних фондів у звітному періоді в порівнянні з базисним зростає на 1%, чисельність працівників знизилась на 2%, фондоозброєність праці одного працівника за цей же період зменшилась на 0,5%.

Потрібно:

- 1) визначити вплив зазначених трьох факторів на загальну зміну виробництва продукції;
- 2) зробити письмовий висновок (на підставі розрахунків);
- 3) запропонувати напрямки підвищення ефективності використання основних фондів.

Задача 5

За даними статистичної звітності ремонтно-будівельного управління за минулий і звітний роки (див. табл.2) визначити:

- фондомісткість ремонтно-будівельних робіт;
- показник загальної фондівіддачі;
- фондівіддача на одного робітника;
- механоозброєність праці;
- енергоозброєність праці;
- коефіцієнт технологічної структури основних фондів;

Таблиця 2 – Основні фонди тролейбусного депо

Види основних фондів	Вартість основних фондів на початок року, тис. грн	Вартість введених (+) вибулих (-) основних фондів, тис. грн	Термін введення і вибуття, місяць
Будівлі	594,9	+27,5	I
Споруди	63,1	+7,4	X
Передавальні пристрої		+14,7	IX
Машини та обладнання		- 3,4	VII
Транспортні засоби		+437,0	II
Інструмент		- 1,0	III
Разом		+482,2	-

Задача 6

Визначити структуру основних фондів міського водопроводу на початок і кінець року за даними таблиці 3.

Таблиця 3 – Основні фонди міського водопроводу

Групи та види основних фондів	На початок року		На кінець року	
	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5
Будівлі – разом	1495,1		1510,3	
у тому числі:				
– будинки залізобетонні багатопверхові (виробничого призначення)	495,2		510,4	
– житлові будинки цегляні 2 групи капітальності	892,3		892,3	
– клуб (будинок залізобетонний)	107,6		107,6	
Споруди – разом				
у тому числі:				
– біофільтри і аерофільтри залізобетонні	378,9		378,9	
– артезіанські свердловини безфільтрові	1982,7		1982,7	
– комплекс очисних споруд водопроводу (баки зачинні й розчинні, змішувачі, камери реакції, відстійники, освітлювачі, фільтри). водопом'якшувачі	1713,4		1919,6	
– резервуари чистої води залізобетонні	117,5		167,8	
– водонапірні башти металеві	98,1		188,1	
Передавальні пристрої – разом				
у тому числі:				
– сталеві	2869,3		2869,3	
– чавунні	3137,1		3198,7	
– залізобетонні	2957,9		3529,2	
Машини та обладнання – разом				
у тому числі:				
– насоси твідцентрові водопровідні	98,7		98,7	
– насоси артезіанські	117,4		117,4	
– насоси занурювальні	213,1		228,7	
– засувки на насосних станціях	119,6		201,3	
– хлоратори				
– дозатори реагентів				
– бактерицидні установки				
Транспортні засоби – разом				
у тому числі:				
– аварійні автомашини вантажопід'ємністю до 2 т	33,1		33,1	
– автомобілі вантажопід'ємністю більше 2 т	49,7		54,0	
Виробничий та господарський інвентар – разом	18,8		19,7	
у тому числі:				
– меблі клубу	3,9		3,9	
– інший виробничий та господарський інвентар	14,9		15,8	
Усього	15581,0	100	16608,5	100

Задача 7

У звітному році на новоствореному приватному підприємстві «Радунь» реалізовано товарної продукції на 20 тис. грн при середніх залишках оборотних коштів 4700 грн. Визначити можливий випуск продукції в наступному за звітним році при незмінному обсязі оборотних коштів та зменшеній на 14 днів тривалості одного їх обороту.

Задача 8

За попередній рік фірма виконала ремонтні роботи на загальну суму 240 тис. грн. Середньорічний залишок оборотних коштів становив 20 тис. грн. Наступного року прогнозується збільшити обсяг робіт на 60 тис. грн. Здійснення кількох організаційно-технічних заходів дозволить скоротити тривалість одного обороту оборотних коштів на 10%.

Обчислити суму оборотних коштів, що вивільняються.

Задача 9

Визначити коефіцієнт оборотності оборотних засобів і середню тривалість одного обороту за даними таблиці 4.

Таблиця 4 – Коефіцієнт оборотності

Підприємство	Обсяг реалізованої продукції за рік, грн	Середня сума оборотних засобів за рік, грн
А	22474	3808
Б	10897	1395
В	3159	337
Г	161761	15487
Д	12350	999

Задача 10

Норматив оборотних засобів підприємства у звітному році склав 958 тис. грн, а обсяг реалізованої продукції 1560 тис. грн. Як повинен змінитися коефіцієнт оборотності, якщо в плановому році передбачається збільшення обсягу реалізованої продукції на 15%, а нормативну оборотних засобів тільки на 10%.

Задача 11

Обсяг товарної продукції, виготовленої комунальним підприємством у звітному році склав 100 млн. грн, залишки готової продукції на складах на початок року становили 12 млн. грн, а на кінець – 15,2 млн. грн. В плановому році обсяг товарної продукції зросте на 8%, а різниця залишків готової продукції зменшиться на 2,2%. Середній залишок оборотних засобів у звітному році був рівним 0,88 млн. грн, а в плановому році становитиме 0,926 млн. грн. Визначити суму абсолютного і відносного вивільнення оборотних засобів в результаті прискорення їх оборотності.

Задача 12

Розрахувати коефіцієнти оборотності і завантаження оборотних засобів, а також тривалість одного обороту, використовуючи такі дані:

- а). річна сума реалізованої продукції, млн. грн – 8.0;
- б). норматив власних оборотних коштів, млн. грн:
 - на 1.01 планового року – 0,82;
 - на 1.04 планового року – 0,83;
 - на 1.07 планового року – 0,84;
 - на 1.10 планового року – 0,84;
 - на 1.01 планового року – 0,85;

Задача 13

Встановити необхідний приріст нормативу власних оборотних засобів комунального підприємства за таких умов: обсяг реалізованої продукції в попередньому році склав 3500 тис. грн при нормативі оборотних засобів 350 тис. грн; в плановому році випуск продукції збільшиться на 30 % при скороченні тривалості обороту оборотних засобів на 5 днів.

Задача 14

Обчислити суму абсолютного і відносного вивільнення оборотних засобів в результаті прискорення їх оборотності, якщо відомо:

- 1. Обсяг реалізованої продукції, тис. грн:
 - за планом – 8200;
 - за звітом – 8500.
- 2. Середній залишок оборотних засобів, тис. грн,
 - за планом - 610
 - за звітом – 850.

Задача 15

Визначити, на скільки відсотків зросте прибуток підприємства в плановому році за рахунок прискорення оборотності оборотних коштів, якщо відомо, що в базовому році реалізовано продукції на суму 12,5 млн. грн, а витрати на її виробництво склали 8,2 млн. грн У плановому році передбачено збільшити обсяг реалізації на 10%, а середні залишки нормованих оборотних засобів зменшити на 1 %, що становить 140 тис. грн

Задача 16

Загальний (балансовий) прибуток звітнього року складав по підприємству 4 млн. грн при середньорічній вартості основних виробничих фондів 5,5 млн. грн і середньому залишку нормованих оборотних засобів 6,2 млн. грн В попередньому році середній залишок нормованих оборотних засобів був рівним 6,45 млн. грн. Оцінити вплив використання оборотних засобів на рівень рентабельності виробництва в звітньому періоді.

Задача 17

Доходи за реалізовану споживачам воду на підприємстві водопровідного господарства в базисному році склали 80560 тис. грн, підйом води насосами першого підйому в звітному році в порівнянні з базисним збільшився на 2 %, коефіцієнт подачі води в мережу за цей же період знизився на 0,5 %, коефіцієнт реалізації води споживачам зріс – на 1,5 %, середній тариф за реалізацію 1 м³ води зріс на 1 %. Визначати вплив зазначених чотирьох факторів на загальну зміну доходів підприємства.

Задача 18

Визначити доцільність інвестицій в будівництво нового заводу за показниками абсолютної ефективності, якщо відомі такі дані (табл. 5):

Таблиця 5 – Вихідні данні

Показники	
Обсяг випуску продукції в натуральних одиницях, тис. шт.	100
Гуртова ціна виробу, грн.	200
Собівартість виробу, грн	160
Обсяг капітальних вкладень млн. грн	14
Вартість виробничих фондів, млн. грн	12,5

Задача 19

Визначити, яким способом консервному заводу доцільно збільшити обсяг випуску продукції: шляхом будівництва нового цеху чи реконструкції діючих? Вихідні дані подані в таблиці 6.

Таблиця 6 – Вихідні дані

Показники	Діюче виробництво	Реконструкція	Нове будівництво
Обсяг випуску продукції, тис. умовних банок	100	130	50
Собівартість одиниці продукції, грн	2,0	1,95	2,05
Питомі капіталовкладення, грн	1,5	2,2	2,25
Вартість вивільнених основних фондів, тис. грн	–	30,0	-

Задача 20

Програма заходів з автоматизації виробництва на підприємстві розрахована на чотири роки і розроблена у двох варіантах. Вибрати економічний варіант програми, якщо норматив приведення капіталовкладень за фактором часу $E_{пр} = 0,1$. Вихідні дані у таблиці 7:

Таблиця 7 – Вихідні дані

Показники/Варіанти	Перший	Другий
Капітальні вкладення, млн. грн, у тому числі по роках:	1,6	1,6
1 – ий	0,4	0,4
2 – ий	0,4	0,2
3 – ий	0,4	0,3
4 – ий	0,4	0,4

Задача 21

За даними таблиці 8 встановити, чи є економічно доцільними обсяги капітальних вкладень, передбачені проектом плану об'єднання на наступні п'ять років, при $E_n = 0,2$.

Таблиця 8 – Вихідні дані

Показники	Сума
Обсяг капітальних вкладень по проекту, тис. грн	2350
Прибуток по об'єднанню за попередні п'ять років, тис. грн	2000
Приріст прибутку, за плановий на наступні п'ять років, %	20

Задача 22

Визначити економічну діяльність реконструкції монтажного цеху, що спеціалізується на випуску електровакуумних приладів трьох типів: А, Б і В. $E_n = 0,2$. Вихідні дані у таблиці 9:

Таблиця 9 – Вихідні дані

Показники	Сума
Обсяг капітальних вкладень на реконструкцію цеху, тис. грн	850
Річний обсяг випуску приладів, шт.	
А	1000
Б	2000
В	3000
Прибуток на одиницю приладів після реконструкції, грн	
А	10
Б	20
В	40

Задача 23

Визначити показники абсолютної (загальної) економічної ефективності за проектом та діючим виробництвом. Розрахувати їх зміну. Вихідні дані у таблиці 10:

Таблиця 10 – Вихідні дані

Показники	Діюче виробництво	Проект
Річний обсяг випуску, млн. грн		
- в гуртових цінах	41,2	46,2
- по собівартості	36,0	41,8
- продукції в натуральному вираженні, шт.	200000	305000
Капітальні витрати, млн. грн	28,8	42,2
Основні виробничі фонди, млн. грн	26,5	40,3

Задача 24

Вартість автоматичної лінії 1,3 млрд. грн, а її продуктивність 100 тис. деталей за рік. Вартість потокової лінії 850 тис. грн, продуктивність 75 тис. деталей за рік. Визначте питомі капітальні вкладення.

Задача 25

Вибрати більш ефективний варіант здійснення капітальних вкладень в таблиці 11:

Таблиця 11 – Вихідні дані

Показники	Варіант 1	Варіант 2
Річний випуск продукції, тис. грн	100	200
Собівартість одиниці продукції, грн	25	10
Капітальні вкладення, млн. грн	2	4

Задача 26

Збільшення випуску автомобільної продукції на 100000 шт. може бути здійснено за рахунок:

- 1) будівництва нового заводу;
- 2) реконструкції діючого заводу.

Вибрати більш ефективний варіант, виходячи з даних таблиці 12:

Таблиця 12 – Вихідні дані

Показники	Варіант 1	Варіант 2
Собівартість річного випуску продукції, млн. грн	15	17
Капітальні вкладення, млн. грн	14	10

$$E_n = 0,22$$

Задача 27

За рахунок інвестицій обсягом 10,5 тис. грн у перший рік і 12,5 тис. грн у другий підприємство планує збудувати цех і одержувати щорічно від реалізації продукції по 1,9 тис. грн прибутку. При постійній нормі доходу на капітал або нормі дисконту $E = 10\%$ річних визначити:

- 1) дисконтовану вартість інвестицій на кінець другого року;
- 2) поточну дисконтовану вартість 1,9 тис. грн прибутку:
 - а) отриманих через рік _____ тис. грн,
 - б) отриманих через два роки _____ тис. грн

Задача 28

Начальнику відділу організації праці і заробітної плати виробничого підприємства встановлено посадовий оклад у межах 280–330 грн на місяць. Протягом розрахункового місяця начальник відпрацював 21 робочий день з 23 за графіком, 2 дні хворів. План поставок продукції підприємство виконало повністю, за що передбачається премія начальнику цього відділу в розмірі 37,5% від місячного посадового окладу. За виконання планового завдання по експорту продукції встановлено премію у розмірі 25% від посадового окладу. Окрім того, за досягнення в підвищенні ефективності виробництва звичайно нараховується премія, розмір якої становить 30% від посадового окладу. Проте в розрахунковому місяці за окремі недоліки в організації праці на підприємстві розмір цієї премії знижено на 20%.

Розрахувати загальний заробіток начальника відділу за місяць.

Задача 29

Визначити плановий виробіток на одного працюючого по кожному підприємству і групі підприємств, що виготовляють однакову продукцію, а також зростання виробітку по групі підприємств в плановому році в порівнянні з базовим. Показники роботи підприємства наведені в таблиці 13.

Таблиця 13 – Вихідні дані

Підприємства	Продуктивність праці в звітному році, тис. шт.	Зростання продуктивності праці в плановому році, %	Виробіток на одного працюючого в звітному році, шт.	Ріст виробітку на одного працюючого в плановому році, %
1	28370	5,6	4560	7,3
2	56200	801	5100	4,7
3	8950	2,6	3800	6,2
4	12800	8,1	4800	8,1
5	31000	7,2	4100	7,8

Задача 30

Бригада складається з 13 робітників–відрядників, які працюють в цеху з нормальними умовами праці. II розряд мають 3, III – 4, V – 6 робітників. За планом за місяць передбачається виконати види робіт; по II розряду – 200 норм/год; по III – 200; по IV – 550; по V – 620; по VI – 410 норм/год.

Розрахувати середній тарифний розряд робітників і робіт (за тарифними коефіцієнтами), зробити висновок.

Задача 31

Погодинник VI розряду відпрацював за місяць 184 год. Година тарифна ставка робітника. VI розряду – 2,06 грн. За діючим на підприємстві положенням за виконання місячного завдання виплачується премія в розмірі 8%, за кожен процент перевиконання завдання – 1,5% заробітку робітника за тарифом. Завдання виконано на 106%. Визначити заробіток робітника при погодинно–преміальній системі оплати праці.

Задача 32

Встановити місячну заробітну плату робітника при відрядно–преміальній системі оплати праці, якщо науково–обґрунтована норма часу на деталь 1,2 люд/год., розцінок – 0,82 грн за деталь, виготовлено і здано у відділ технічного контролю 160 деталей, при цьому відпрацьовано 176 год.

Премії виплачуються на 100%: виконання науково–обґрунтованих норм у розмірі 10%, за кожен процент перевиконання – 1,5% відрядної заробітної плати.

Задача 33

Визначити загальну суму заробітної плати водія вантажного автомобіля у приватній фірмі за місяць, якщо його основний оклад складає 100 грн, клас – другий, процент виконання норм виробітку – 112%. Йому встановлено завдання 800т. вантажоперевезень за місяць. Фактично він перевіз 860т. при цьому зекономивши 8 л бензину. За виконання завдання виплачується 10%, за кожен процент перевиконання – 1,5% відрядного заробітку, надбавка за класність – 10% окладу; за економію палива виплачується 30% вартості зекономленого палива. Ціну бензину прийняти 10,50 грн за літр.

Задача 34

Праця робітника оплачується за відрядно-прогресивною системою, вихідна база для нарахування прогресивних доплат – 108 % виконання норм виробітку. При виготовленні продукції понад вихідну базу розцінок подвоюється.

Розрахувати загальну суму заробітної плати робітника, якщо його годинна тарифна ставка 1,44 грн, вона відповідає розряду робіт, за 22 робочих дні, тривалістю 8,2 год., він виконав роботи обсягом 209,3 норм/год.

Задача 35

Бригада робітників виконала акордне завдання за 21 день замість 24 днів за завданням. Відрядний заробіток бригади склав 635 грн. При цьому було зекономлено матеріалів на суму 120 грн. Розрахувати загальний заробіток бригади, якщо за умовами преміювання за 100 % виконання завдання передбачалася премія в розмірі 10 %, за кожен процент перевиконання – по 0,5 % відрядного заробітку. За економію матеріалів виплачується 30 % фактичної економії (табл. 14).

Таблиця 14 – Вихідні дані

Умови праці	Форми оплати праці	Годинні тарифні ставки по розрядах, грн					
		I	II	III	IV	V	VI
Тарифний коефіцієнт							
Нормальні	Погодинна						
	Відрядна						
Важкі й шкідливі	Погодинна						
	Відрядна						
Особливо важкі й особливо шкідливі	Погодинна						
	Відрядна						

Задача 36

Визначити фонд тарифної заробітної плати відрядників цеху, якщо тарифна ставка першого розряду при нормальних умовах складає 1,2 грн, а при шкідливих – 1,4 грн. Трудомісткість виробничої програми подана в таблиці 15.

Таблиця 15 – Трудомісткість робіт

Розряд		I	II	III	IV	V	VI
Трудомісткість робіт, тис. н.-год.	Нормальні умови	26	15	110	42	16	27
	Шкідливі умови	6	9	19	7	10	2

Задача 37

Визначити в плані на рік витрати на електроенергію, що споживається насосними станціями міського водопроводу при таких даних:

перекачування води за рік. тис.м.3:

по станціях I підйому – 66800,0;

по станціях II підйому – 56565,0;

по станціях перекачки – 2135;

норма витрачання електроенергії на 100м³ води встановлена відповідно у розмірі 498,375 та 584 кВт*год.;

потужність струмоприймачів водопроводу – 9557 кВт.

Тариф двоставочний: 117,5 грн/рік за 1 кВт приєднаної потужності і 17 коп. за кожну кВт*годину спожитої електроенергії, врахованої лічильником

Задача 38

Планом на рік передбачено постачання води споживачам в об'ємі 1396 тис.м³. Питомі витрати електроенергії на м³ реалізованої води становитимуть 0,6 кВт*год. Потужність електродвигунів на насосних станціях складає 215 кВт. Тариф за електроенергію двоставочний: 117 грн/рік за 1 кВт потужності електродвигунів і 16,9 коп. за кожну кВт*годину спожитої електроенергії, врахованої лічильником. Визначити вартість силової електроенергії для потреб міського водопроводу.

Задача 39

Визначити в платі на рік механізованої пральні міста загальну суму витрат на електроенергією при таких даних: у пральні встановлено 14 двигунів, що будуть працювати за таким режимом:

- а). два двигуни потужністю по 5,5 кВт – по 6 год. на добу;
- б). чотири двигуни потужністю по 5,5 кВт – по 8 год. на добу;
- в). три двигуни потужністю по 1,7 кВт – по 12 год. на добу;
- г). п'ять двигунів потужністю по 1,7 кВт – по 10 год. на добу.

Кількість робочих днів пральні – 290 на рік.

Для освітлення встановлено 100 електроламп потужністю 75 Вт кожна, з них 40 горітимуть в середньому за рік по 15 год. і 60 – по 8 годин за добу. Тариф за кожні 1000 кВт*год. силові електроенергії – 48 грн, за 1000 кВт*годин для освітлення – 189 грн

Задача 40

Визначити витрати лазні на паливо за рік, кожний квартал і на одну помивку. Планом передбачено пропустити 420,0 тис. відвідувачів за рік, у тому числі: в I кварталі – 111,0; у II – 101,0; в III – 91,0; а в IV – 117,90 тис. відвідувачів. Норма питомої витрати палива на одну помивку по кварталах становить; у I кварталі – 1,53; у II – 1,7; в III – 1,07; а в IV – 1,42 кг. Лазня опалюється вугіллям, перевідний коефіцієнт – 0,7; ціна за 1т вугілля франко–склад підприємства – 170 грн

Задача 41

За даними звіту підприємства місцевої промисловості собівартість товарної продукції становила 75000 грн, питома вага основної заробітної плати виробничих робітників у ній 24%, матеріальних витрат – 49%, на плановий період передбачено досягти зростання продуктивності праці одного працюючого на 2%, середньої заробітної плати – на 1%, а зниження матеріальних витрат – на 4%. Визначити, як зміниться собівартість товарної продукції у плановому періоді.

Задача 42

Спеціалізація виробництва забезпечила зростання продуктивності праці на 9%, при цьому заробітна плата збільшилася лише на 5,1%. Собівартість товарної продукції становила 909,1 тис. грн, а фонд заробітної плати склав 317,0 тис. грн. Визначити вплив зростання продуктивності праці на рівень собівартості.

Задача 43

Підприємство випускає продукцію одного найменування за ціною 270 грн за одиницю. Питомі змінні витрати складають 220 грн. Загальна величина умовно-постійних витрат 560,0 тис. грн. У результаті підвищення орендної плати загальні умовно-постійні витрати зросли на 8 %.

Визначити, яким чином збільшення умовно-постійних витрат вплине на величину критичного обсягу продукції.

Задача 44

Собівартість продукції комунального підприємства в базисному періоді становила 530,5 тис. грн. У звітному періоді передбачається підвищення продуктивності праці на 6 % і середньої заробітної плати – 4 %, обсяг виробництва зросте на 5 % при незмінній величині умовно-постійних витрат.

Питома вага оплати праці в собівартості продукції – 21 %, умовно-постійних витрат – 40 %.

Визначити процент зниження собівартості продукції і отриману економію, під впливом вказаних факторів.

Задача 45

Фонд оплати праці працівників районного підприємства теплових мереж у базисному році склав 1060 тис. грн, у звітному – 1200 тис. грн, чисельність працівників підприємства дорівнювала відповідно у базисному році – 350 чол., у звітному – 385. Треба визначити вплив чисельності працівників і середньої заробітної плати одного працівника на загальну зміну фонду оплати праці в цілому по підприємству.

Задача 46

Визначити середнього динну, середньоденну і річну заробітну плату одного основного і одного допоміжного робітника на основі даних таблиці 16.

Таблиця 16 – Вихідні дані

Показники	Робітники	
	основні	допоміжні
Фонд заробітної плати за відрядними розцінками і тарифом, тис. грн	218	605
Доплати за прогресивними системами, тис. грн	560	-
Премії погодинникам, тис. грн	-	123
Доплати за роботу в нічний час, тис. грн	18	12
Інші доплати, що входять у фонд заробітної плати, тис. грн	7,8	-
Доплати за чергові відпустки, тис. грн	112	38
Доплати годуючим матерям, тис. грн	16	7
Інші доплати, що входять у фонд денної заробітної плати, тис. грн	2	5
Доплати за виконання державних обов'язків, тис. грн	2,7	1,8

Задача 47

Визначити абсолютний і відносний розміри теч і неврахованих витрат води у водопровідному господарстві за звітний та плановий періоди.

Реалізація води 2590 тис.м³, а подача у мережі 3240,0 тис.м³.

У плановому періоді подача води збільшиться на 9%, а реалізація – на 10%.

Задача 48

Визначити кількість води, що може бути реалізована у плановому періоді, якщо відомі: об'єм піднятої води, процент витрат води на власні потреби та процент неврахованих витрат води.

Підйом води водопроводом передбачено в об'ємі 5000 тис.м³, витрати води на власні потреби – 4%, а течі та невраховані витрати води – 8%.

Задача 49

За даними таблиці 17 визначити витрати води на власні потреби, втрати в мережах, а також реалізацію води споживачам різних категорій, якщо структура водоспоживання в місті така:

а) водопостачання населенню – 60%

б) водопостачання комунально – побутовим підприємствам, а також промисловим підприємствам на їх комунально–побутові потреби – 25%;

в) водопостачання підприємствам промисловості, транспорту й будівництва – 15%.

Таблиця 17 – Виробнича програма водопроводу

№ № пп	Показники	Одиниця виміру	У звітному році	На плановий рік
1.	Підйом води	тис.м ³	4500	4675
2.	Витрати води на власні потреби			
	а) усього	тис.м ³	?	?
	б) процентах до піднятої води	%	?	?
3.	Подано води в мережу	тис.м ³	4348	4525
4.	Втрати в мережах:			
	а) усього			
	б) у процентах до води, яку подано в мережу	%	?	?
5.	Реалізовано води споживачам – усього			
	У тому числі:			
	а) населенню		?	?
	б) на комунально–побутові потреби		?	?
	в) промисловості, транспорту, будівництву		?	?

Задача 50

Визначити виробничу програму пральні на рік у тоннах сухої білизни і плановий коефіцієнт, використання її виробничої потужності з такими даними: виробнича потужність за зміну становить 2т сухої білизни. Пральня працює з одним вихідним днем на тиждень, один із святкових днів співпадає з вихідним днем; сушильний цех пральні у 1 кварталі працював в одну зміну у зв'язку з реконструкцією цеху; середньорічний коефіцієнт змінності становить 1,75; капітальний ремонт котельної триватиме 25 робочих днів; річна виробнича потужність прального цеху становить 1232 т сухої білизни.

Задача 51

Обчислити величину реалізованої продукції підприємства зеленого господарства та її приріст у плановому році, якщо у звітному році обсяг реалізації склав 700,0 тис. грн

У плановому році підприємство передбачає використати продукції на суму 920,0 тис. грн

На внутрішні потреби підприємства з них буде використано продукції на суму 70,0 тис. грн

Незавершене виробництво за плановий рік зменшиться на 15,0 тис. грн Крім готової продукції (квіти) підприємством буде вирощено «напівфабрикатів» для реалізації на сторону на 17,0 тис. грн і виготовлено лозових виробів на 18,0 тис. грн

Задача 52

Обчислити обсяги валової і товарної продукції підприємства зеленого господарства за минулий рік (табл. 18).

Таблиця 18 – Вихідні дані

Показники	Кількість
1. Випуск квітів, тис. шт. - Всього	
з них:	
А	270,0
Б	180,0
В	110,0
2. Гуртова ціна за 1 шт., грн	
А	3,5
Б	2,7
В	1,1
3. Послуги і роботи промислового характеру іншим підприємствам в гуртових цінах, тис. грн	230,0
4. Капітальний ремонт власних теплиць в гуртових цінах, тис. грн	310,0
5. Зміна залишків незавершеного виробництва в гуртових цінах, тис. грн	470,0

Задача 53

На підставі даних таблиці 19 показники, що характеризують діяльність готелю «Н» у базисному й звітному роках:

Таблиця 19 – Вихідні дані

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Кількість номерів, од.	685	680
Одноразова місткість номерів, місць	1170	1160
Кількість днів у періоді	365	365
Кількість ліжко-діб в господарстві	427050	423400
Кількість ліжко-діб в експлуатації	305505	332150
Кількість ліжко-діб наданих (оплачених)	129000	132148
Доходи від експлуатації готелю, тис.грн	850	900

На підставі наведених даних потрібно:

1) визначити вплив на кількість ліжко-діб наданих (оплачених) таких факторів: кількість місць у готелі, днів у періоді, коефіцієнта готовності готелю до надання послуг і коефіцієнта використання ліжко-добі в експлуатації;

2) скласти й обґрунтувати вихідну мультиплікативну модель показника «кількість ліжко-діб оплачених» за умови, що на його зміну впливають такі фактори і кількість номерів у готелі, середня місткість готовності готелю до надання послуг, коефіцієнт використання ліжко-діб в експлуатації;

3) визначити абсолютний і відносний вплив цих факторів на загальний приріст кількості ліжко-діб оплачених.

Задача 54

На підставі даних таблиці 20 необхідно виконати факторний аналіз показника «реалізовано води споживачам» за умови, що на його зміну впливають такі фактори: підйом води, коефіцієнт подачі води в мережу і коефіцієнт реалізації води споживачам.

Таблиця 20 – Вихідні дані

Показники	Базисний період	Звітний період
Підйом води насосами першого підйому, тис. м ³	354979	347587
Подано води в мережу, тис. м ³	339556	332741
Реалізовано води споживачам, тис. м ³	275548	265314
Доходи (обсяг продажів) від реалізації води, тис. м ³	80500	82041

Задача 55

Підйом води насосами першого підйому в звітному році стосовно базисного зріс на 0,55 %, коефіцієнт подачі води в мережу за цей період збільшився на 1 %, а коефіцієнт реалізації води споживачам знизився на 1,5 %. Потрібно визначити вплив цих факторів на загальну зміну обсягу реалізації води споживачам, якщо відомо, що в базисному році абсолютна величина даного показника склала 250 млн. м³.

Задача 56

Показники роботи тролейбусного господарства за базисний і звітні періоди (табл. 21).

Таблиця 21– Вихідні дані

Показники	Базисний	Звітний
Середньо інвентарне число рухомого складу, од.	218	210
Кількість календарних днів у періоді	365	366
Коефіцієнт випуску машин на лінію	0,71	0,72
Середньодобове число годин роботи машин на лінію	12,5	13,0
Середньо експлуатаційна швидкість руху машин	16,5	16,6
Машино-кілометр пробігу, тис.

На підставі приведених даних необхідно виконати факторний аналіз показника «машино-кілометри пробігу» і дати порівняльну оцінку впливу на його зміну таких факторів: середньо інвентарного числа рухомого складу, кількості календарних днів у періоді, середньодобового числа годин роботи машин на лінії, середньо експлуатаційної швидкості руху машин.

Задача 57

Визначити залишкову вартість основного капіталу підприємства через 5 років після його введення в експлуатацію, якщо відомо, що основний капітал внаслідок спрацювання щорічно втрачає 6% своєї вартості; за визначений 5-річний період витрати на капітальний ремонт та модернізацію становлять 600,0 тис. грн; первісна вартість основного капіталу підприємства – 6000,0 тис. грн

Задача 58

Відновна вартість основного капіталу підприємства згідно з даними переоцінки становить 5600,0 тис. грн, його фізичний знос – 25%. Визначити залишкову вартість основного капіталу підприємства.

Задача 59

Визначити залишкову вартість обладнання на кінець року, якщо його відновна вартість на початок звітного року становить 117,0 тис. грн, норма амортизаційних відрахувань 25%; витрати на ремонт та модернізацію становлять 2,3 тис. грн

Задача 60

Фондоозброєність праці одного працівника в звітному періоді стосовно базисного зросла на 3 %, продуктивність праці одного працівника за цей же період збільшилася на 2,5 %. Потрібно дати узагальнюючу оцінку ефективності використання основних фондів на підприємстві.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні джерела

1. Бойко В. В. Экономика предприятий Украины : Учеб. пособие – Новосибирск: НГУ, 2005. – 552 с.
2. Верхоглядова Н. І. Економіка підприємства : Навч. посібник.– К.: ВД «Професіонал», 2008. – 384 с.
3. Волков О. И. Экономика предприятия : курс лекций. – М.: ИНФРА–М, 2009. – 280 с.
4. Грибов В. Д. Экономика предприятия : Учеб. пособие. Практикум / В. Д.Грибов, В. П. Грузинов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 336 с.
5. Економіка підприємства : Навч. посібник / А. В. Гримак; Н. Я. Михаліцька; Х. І. Цвайг; М. Ю. Лалакулич. – Львів: Новий Світ – 2000, 2012. – 439 с. (Вища освіта в Україні).
6. Економіка підприємства : Навч. посібник/ І. М. Бойчик, П.С. Харів, М. І. Хопчан. – К.: «Каравела», 2001.– 298 с.
7. Економіка підприємства – Підручник / Ред. С. Ф. Покропівного. К.: КНЕУ, 2003. – 528 с.
8. Економіка підприємства: Навч. посібник/ За ред. А. В. Шегди. – К.: Знання, 2005.– 431 с.
9. Економіка підприємства: Підручник / О. В. Посилкіна Р. В. Сагайдак, О. В. Козирева, П. Д. Латін. – Х.: Вид-во НФаУ, 2006. – 488 с.
10. Практикум з економіки підприємства: Навч. посібник / О. В. Посилкіна, О. В. Козирева, О. В. Доровський, Г. В. Кубасова. – Х.: Вид-во НФаУ, 2008. – 208 с.
11. Продиус Ю. И. : Экономика предприятия : Учебное пособие. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 416 с.
12. Продиус Ю. И. : Экономика предприятия: Учебное пособие/ Ю. И. Продиус 5-е изд., доп. –Х.: «Одиссей», 2008. – 432 с.
13. Шваб Л. І. Економіка підприємства: Навч. посібник – К.: Каравела, 2004, – 568 с.
14. Шваб Л. І.: Економіка підприємства. – К.: Каравела, 2007, – 584с.
15. Шваб Л. І. Економіка підприємства : Підручник/ Л. І. Шваб. – К.: Каравела, 2011, – 416 с.
16. Черняк В. З. Экономика и управление на предприятии: учебник для вузов / В. З. Черняк. – М.: КНОРУС, 2007. – 736 с.
17. Экономика предприятия / Под ред. О.Волкова, – М.: ИНФРА–М, 2000. – 416 с.
18. Экономика предприятия : Практикум/ С. Филиппова, В. Захарченко, А. Балан. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 288 с.

19. Экономика предприятия: Учебник / Под ред. В. Семенова. – С–Пб.: Изд-во «Питер», 2005. – 384с.

Додаткові джерела

Нормативні документи

1. Закон України «Про банкрутство» від 14 травня 1992р./ Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31.
2. Закон України «Про власність»/ Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №20.
3. Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995р./ Урядовий кур'єр. – 1995. – 18 травня.
4. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1997р. / Урядовий кур'єр. – 1997. – 6 червня
5. Хозяйственный кодекс Украины. – Х.: ООО «Одисей», 2004. – 232 с.

INTERNET – ресурси

1. Адміністративно-управлінський портал www.aup.ru
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України www.rada.gov.ua
3. Проблеми теорії і практики управління www.ptpu.ru
4. Развитие бизнеса www.devbusiness.ru
5. ЦЕМИ РАН. Российские ресурсы по экономике www.cemi.rssi.ru

Періодичні видання

1. Актуальні проблеми економіки
2. Вопросы экономики
3. Економіка України
4. Економіка і прогнозування
5. Економіка і регіон
6. Економіка. Фінанси. Право.
7. Економіст

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних занять з дисципліни

«ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

*(для студентів усіх форм навчання
напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент»)*

Укладач: **КОЛЕСНИК** Тетяна Миколаївна

Відповідальний за випуск: *М. М. Новікова*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Т. М. Колесник*

План 2015, поз. 341М

Підп. до друку 21.10.2015
Друк на ризографі.
Зам. №

Формат 60×84/16
Ум. друк. арк. 1,0
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28.03.2014р.